

سوال

امامی داریم که در دعای ختم قرآن در ماه رمضان دعاهای عجیبی می‌کند از جمله اینکه می‌گوید: «ای رمضان برایمان نزد پروردگارت شهادت بده» و بنابر گمان غالب این را گفت که «برایمان شفاعت کن» یا «ما را از دروازهٔ ریان وارد بهشت کن» دعاهایی به این معنی. آیا این شرک به حساب می‌آید؟ با علم به اینکه گمان غالب این است یا تقریباً مطمئن هستیم که این امام می‌داند که رمضان او را وارد بهشت نخواهد کرد یا اینکه بدون اجازهٔ الله برای او شفاعت خواهد کرد، بر این اساس حکم کار او چیست؟ همین‌طور کار کسی که از پیامبر - صلی الله علیه وسلم - می‌خواهد برای او شفاعت کند اما ما می‌دانیم که ایشان برای او شفاعت نمی‌کند و او را وارد بهشت نمی‌کند مگر به اجازهٔ الله، بنابراین آیا این کار شرک است؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولاً:

درخواست شفاعت از میت یا غایب جایز نیست، و اگر ثابت شود که کسی در آخرت شفاعت‌گر است باز جایز نیست که گفته شود: یا رسول الله برایم شفاعت کن، یا ای ملائکهٔ خداوند برایم شفاعت کنید و این در حالی است که ملائکه و پیامبران در روز قیامت شفاعت خواهند کرد؛ زیرا طلب شفاعت باید در وقت آن باشد یعنی هنگامی که پیامبر زنده و حاضر خواهد بود و مردم به نزد او خواهند آمد و می‌گویند: برای ما نزد پروردگارت شفاعت کن، چنان‌که در حدیث مشهور شفاعت آمده است.

اما درخواست شفاعت در حال حاضر درخواست از غایب است، یعنی از کسی که هنوز اجازهٔ درخواست از او داده نشده و بنابراین در عموم تحریم درخواست از غیر الله قرار می‌گیرد.

برای همین از کسی از صحابه نقل نشده که از پیامبر - صلی الله علیه وسلم - پس از وفاتشان درخواست شفاعت کرده باشند.

و دربارهٔ درخواست دعا یا شفاعت از میت به این شکل که گفته شود: برایم از الله بخواه، یا برایم نزد پروردگارت شفاعت کن، میان علما اختلاف است که آیا شرک است یا اسباب شرک.

اما درخواست مستقیم از خود میت مانند آن که گفته شود: مشکلم را برطرف کن، یا نیازم را برآورده کن، یا یاری ده، یا مدد... این به اتفاق علما شرک اکبر است.

ثانیا:

گفتن این که «ای رمضان برایم شفاعت کن» با این که ثابت است روزه در روز قیامت برای یارانش شفاعت می کند جایز نیست، زیرا رمضان نام ماه است و ماه شفاعت نمی کند و همچنین از سوی شارع اجازه داده نشده که شفاعت گر را مخاطب قرار دهیم و از او درخواست کنیم و همچنین این کار در درخواست غیر الله وارد است که اصل در آن منع است.

از دکتر خالد المشیقح حفظه الله پرسیده شد:

«حکم درخواست شفاعت از غیر الله چیست؟ چون درباره حکم این پیام که «ای رمضان، ای کریم، برایم نزد پروردگار رحیم شفاعت کن» برایم سؤال پیش آمده است.

ایشان چنین پاسخ دادند:

شکی در این نیست که این کار بدعت است و درخواست شفاعت از زنده توانا اشکالی ندارد، مانند این که گفته شود: برایم شفاعت کن تا الله مرا بیامرزد. یعنی: از الله بخواه (برایم دعا کن) تا مرا مورد مغفرت قرار دهد. این اشکالی ندارد و درخواست دعا از دیگری نزد علما مورد اختلاف است اما چنان که شیخ الاسلام ابن تیمیه - رحمه الله - می گوید اگر قصد درخواست کننده سود رساندن به دعاکننده باشد این جایز است و ان شاء الله ایرادی ندارد.

اما این که شخص از مردگان بخواهد که نزد الله عزوجل برایش شفاعت کنند، شکی در این نیست که این کار حرام است و جایز نیست.

برخی از علما نیز این کار را از جمله شرک اکبر دانسته اند و برخی آن را شرک اصغر به شمار آورده اند.

درخواست شفاعت از رمضان از سوی دیگر نوعی از حد درگذشتن در دعاست؛ زیرا رمضان شفاعت نمی کند، بلکه آنچه در رمضان به آن توسل جسته می شود این است که مسلمان در این ماه تقوای پروردگارش را پیشه سازد. این همان چیزی است که شخص را اگر به امر الله پای بندی کند و از نواهی اش دوری گزیند به الله عزوجل نزدیک می سازد، وباللہ التوفیق»

اما این که بگوید: ای رمضان برای ما شهادت بده، آن طور که به نظر می آید یک درخواست حقیقی نیست، اما ترک آن بهتر است.

والله اعلم